

ОСНОВАТА ЗА ОДРЖЛИВО УПРАВУВАЊЕ СО ШУМИТЕ ВО ЗАКОНИТЕ И СТРАТЕШКИТЕ РАЗВОЈНИ ДОКУМЕНТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Доц. д-р Маргарита МАТЛИЕВСКА, м-р Робертина БРАЈАНОСКА

1. ВОВЕД

Одржливото шумарство се појави како одговор на уништувањето на шумите, растечката побарувачка за дрвни производи и притисокот на јавноста за подобро управување и отчетност/одговорност од страна на дрвната индустрија. Тоа се обидува да ги интегрира економските и еколошките вредности на шумата, нејзината вредност како дрво и нејзината вредност како живеалиште.

Како кулминација на досегашните концепти за манаџмент со шумите се појавува терминот за нивно одржливо управување, кој се објаснува како управување со шумите во согласност со принципите на одржливиот развој и поставува прилично широки социјални, економски и еколошки цели. Се дефинира како управување и користење на шумите на начин и во обем кој ќе го одржи биодиверзитетот, продуктивноста, капацитетот за обновување, виталноста и потенцијалот на шумите за да ги исполнат, сега и во иднина, еколошките, економските и социјалните функции, не предизвикувајќи оштетувања на другите екосистеми (Buck, Kanz, Masopust, Rametsteiner, Riemelmoser & Wildburger, 2000).

На Самитот во Рио¹, земјите развија серија принципи вградени во еден од документите кои произлегоа од Самитот, со наслов "Правно необврзувачка Изјава на принципи за глобален консензус за управување, заштита и одржлив развој на сите видови шуми"², или популарно познат како "Изјава за принципите за шумите". Во овој документ е содржана основата за одржливо управување со шумите на национално ниво. "Изјавата" беше потпишана на Конференцијата (Haas, Levy, Person, 1992) и претставува за прв пат постигнат консензус за шумите во светски рамки. Ги рефлектира потребите и на оние кои сакаат да ги заштитат шумите (највеќе од еколошки, но и од културолошки причини) и на оние кои ги користат шумите со цел економска добивка. Документот може да послужи како основа за натамошни преговарања кон усвојување на обврзувачки документ. Во "Изјавата" се содржани 15 принципи, од кои во третиот, меѓу другото, се вели: "Националните политики и стратегии треба да обезбедат рамка за . . . развивање . . . на . . . програми за управување, зачувување и одржлив развој на шумите".

Токму оваа формулација беше предмет на истражување.

2. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП / КОРИСТЕНИ МЕТОДИ

Во трудот беа истражувани постоечките состојби во поглед на основата за одржливо управување со шумите.

Од материјален аспект, истражувани се Уставот, законските акти (Законот за животна средина, Законот за шуми и Законот за заштита на природата) кои ја регулираат вграденоста на принципите на одржливото шумарство, како и стратешките

¹ Самитот во Рио е неформално име на "Конференцијата за животна средина и развој на ОН" (UN Conference on Environment and Development, UNCED), одржана во Рио де Жанеиро 1992 година.

² "Non Legally Binding Authoritative Statement of Principles for a Global Consensus on the Management, Conservation and Sustainable Development of all Types of Forests".

национални развојни документи релевантни за областа (Стратегијата за биолошка разновидност со Акционен план на РМ, Стратегијата за одржлив развој на шумарството во РМ и Вториот Национален еколошки акционен план) кои би требало да овозможат рамка за имплементација на еден од принципите наведени во "Изјавата за принципи за шумите".

При истражувањето, користени се повеќе научни методи: од посебните научни методи на општествените науки, користени се аналитичко-синтетични методи (анализа на содржината на националните и глобалните програмски документи и националното законодавство), а од општите научни методи користен е компаративниот метод (направен е обид за утврдување на усогласеноста на дефинираниот принцип со одредбите во законите преку нивно споредување).

За потребите на истражувањето, освен поимот шуми, анализирана е и присутноста на поимите природа, прородно богатство, животна средина, екосистеми (кои ги содржат шумите), термините рационално, ефикасно, трајно, долгорочно и сл (што може да се поистовети со одржливо), како и термините користење, планирање и сл, кои се делови од управувањето.

3. ДИСКУСИЈА И РЕЗУЛТАТИ

Појдовен за разгледување беше принципот кој се однесува на националните политики; имено, дека "националните политики и стратегии треба да обезбедат рамка . . . на програми за управување, зачувување и одржлив развој на шумите . . .".

Секако дека основата за политика на национално ниво е определена со Уставот, законите и развојните и стратешки документи. Во тој контекст, во Уставот на РМ³ поимот шуми не е содржан. Во него, заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата се издигнати на ниво на темелна вредност на уставниот поредок (чл. 8 ст.1 т.10), а член 43⁴ ја дефинира должноста на човекот и граѓанинот да ја унапредува и штити животната средина и природата, го предвидува правото на секој човек на здрава животна средина, како и обврската за Републиката - да обезбедува услови за остварување на ова право. Значи, овој член воведува и право, и обврска (односно должност). Од своја страна, должноста е интегрален дел на основните слободи и права, па затоа во текстот на Уставот се регулира заедно со нив, како неразделна целина⁵. "Според уставната теорија, должностите се исполнуваат, а слободите и правата се остваруваат. Должностите мора да се исполнуваат од страна на сите граѓани, а исполнувањето на должностите зависи од волјата на граѓаните"⁶.

Интересен е членот 55 (став 2) во кој се наведува можноста за ограничување на пазарот и претприемништвото единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето. "Од овој член, евидентно е дека е антиципирано можното негативно влијание на пазарот и претприемаштвото врз природата и животната средина, па иако слободата на пазарот и претприемаштвото е утврдена темелна вредност (член 8, став 1, алинеја 7) и истата се гарантира (член 55 став 1), тие можат да се ограничат со закон, меѓу другото, и заради зачувување на природата и животната средина. Во овој член, интересно е дека зачувувањето на природата и животната средина се наведува после одбраната на

³ Устав на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/91) и Амандманите на Уставот на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/91, 1/92, 31/98, 91/01, 84/03).

⁴ Членот 43 е во делот Основни слободи и права на човекот и граѓанинот.

⁵ Во делото "Правата на човекот" од 1789, Томас Пејн рекол: "Правата ја изразуваат силата на поединецот спрема државата, владата и институциите, а должностите - силата на тие институции во однос на човекот".

⁶ Шкариќ Светомир, 1995, Уставно право, втора книга, Union Trade, стр.215-216.

земјата (како примарен општествен интерес за граѓаните на секоја држава), а дури и пред здравјето на луѓето.”⁷

Членот 56, став 1 предвидува дека “Сите природни богатства на Републиката се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита”, додека став 3 вели дека со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се отстапат на користење.

Очигледно, Уставот во својот корпус вградува одредби кои се однесуваат на природните богатства (и шумите како едни од нив) и ја дава основата за прецизирање на нивна заштита и одржливо управување. Преку воведувањето на правото и обврската за заштита и унапредување на животната средина и природата, дадена е и можноста за зачувување и одржлив развој на природните богатства, вклучително и на шумите.

И во Законот за животна средина⁸ шумите се опфатени како природни ресурси. Во член 4⁹, една од целите на Законот е и “рационално и одржливо користење на природните богатства”; додека како начин на постигнување на целите, во истиот член, се наведува “интегриран пристап кон заштитата на животната средина и кон економскиот развој”, “воспоставување на систем на планирање на заштитата, унапредување и управување со животната средина”, “усогласување на стопанските и на другите интереси со барањата за заштита и за унапредување на животната средина”. Значи, согледано е дека е потребен интегриран пристап, воспоставување на систем за планирање и управување, и што е неопходно за одржливото управување, усогласување со стопанските и другите интереси.

Во Законот, уредени се основните начела¹⁰ врз кои се темелат законските одредби, содржано е Начелото на одржлив развој, кое обврзува при преземањето на секоја активност или вршење на дејност, да се води сметка за рационално и одржливо користење на природните богатства, заради задоволување на потребите за здрава животна средина, како и социјалните и економските потреби на сегашните генерации, без притоа да се загрозат правата на идните генерации да ги задоволат сопствените потреби. Одржливоста при управувањето се темели и врз Начелото корисникот плаќа, чија цел е корисникот на ресурсите да ги надомести трошоците за обезбедување на одржлив развој и санација на животната средина предизвикани од користењето на природните ресурси. Во овој контекст, особено значајни се и Начелото на интегрираност кое обезбедува целите на политиката за заштита и унапредување на животната средина да се интегрираат во останатите секторски политики што ги донесуваат органите во Република Македонија, како и Начелото на пропорционалност со кое се обезбедува пропорционалност меѓу потребите за развој и потребите за заштита на животната средина. И другите начела¹¹ се во функција на одржливо управување, меѓу другото, и со шумите.

Во членот¹² кој се однесува на системот за планирање, во став 1, се вели дека развојот на заштитата и управувањето со животната средина се определува и се насочува во согласност со вкупниот економски, општествен и културен развој на Република Македонија, при што приоритет се дава на мерките за заштита и унапредување на животната средина, во интерес на сегашните и на идните генерации.

⁷ Матлиевска Маргарита, 2006: “Управување со процесот на изработка на Национална стратегија за одржлив развој на Република Македонија”, докторска дисертација, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје.

⁸ Закон за животна средина (“Службен весник на Република Македонија” бр. 53/05, 81/05, 24/07).

⁹ Членот 4 (глава I - Општи одредби) ги определува целите на законот и начинот на нивното постигнување.

¹⁰ Глава II - Начела за заштита на животната средина.

¹¹ На пример: Начелото загадувачот плаќа, Начелото на висок степен на заштита, Начелото на претпазливост, Начелото на превенција и др.

¹² Член 59.

Во истиот став се наведува дека тоа се прави “заради остварување на целите” утврдени во законот и “преку систем на мерки и активности за долгорочно планирање на заштитата и унапредувањето на животната средина”. Ставот 2 од истиот член наведува дека со системот за планирање се насочува и се усогласува реализирањето на економските и на другите мерки и активности, а со цел заштита и унапредување на животната средина и обезбедување одржлив развој. Ставот 3 предвидува должност за усогласување на мерките за заштита и унапредување на животната средина¹³ “со мерките определени со стратешките, планските и со програмските документи во областа на регионалниот развој, образованието и науката, стопанските дејности кои се засноваат на користењето на природните богатства, транспортот, телекомуникациите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користењето на земјиштето”.

Од претходно изложеното, повеќе од јасно е дека заштитата на животната средина (вклучително и на шумите) се планира и се управува во согласност со другите општествени области врз кои се темели севкупниот општествен развој на земјата, со цел да се обезбеди одржлив развој, и во интерес на сегашните и идните генерации¹⁴.

Во Законот за заштита на природата¹⁵, шумите се опфатени преку термините живеалишта и екосистеми, природно богатство, природен ресурс.

Една од целите на овој закон е обезбедување на одржливо користење на природното богатство во интерес на сегашниот и идниот развој¹⁶. Во член 5 се вели дека заштитата на природата е со цел зачувување и рационално управување. Евидентно е дека наидуваме на грижата за идните генерации. Дополнително, во Законот, како начин на остварување на заштитата, се предвидува вградување на мерки за заштита на природата во плановите за стопанисување во одделни стопански дејности, а согледано и е дека користењето и управувањето на природното богатство треба да биде одржливо¹⁷ односно рационално.

Едно од начелата врз кои се темели заштитата на природата е Начелото на одржлив развој¹⁸, кое на единствен, концизен и јасен начин, го формулира принципот на одржливост; притоа, се наидува на 3 клучни елементи при ова дефинирање: “прво - во иста мера се согледуваат економските, социјалните и потребите за заштита на природата (трите “столбови” на одржливиот развој); второ - се согледуваат и правата на идните генерации и истите не смеат да се загрозат (временската димензија на одржливиот развој); трето - разграничен е начинот на користење на обновливите и необновливите природни богатства: првите одржливо, а вторите рационално”¹⁹.

Должноста за интеграција на мерките и активностите за заштита на природата во сите развојни стратешки, плански и програмски документи, е содржано во Начелото на интегрираност, кое понатаму е разработено во поедини членови²⁰.

¹³ Утврдени со планските документи за животната средина.

¹⁴ Ваквиот пристап се заснова врз Начелото на одржлив развој и Начелото на интегрираност.

¹⁵ Законот за заштита на природата е објавен во “Службен весник на РМ” бр. 67/04,14/06, 84/07 и ја уредува заштитата на природата преку заштита на биолошката и пределската разновидност и заштита на природното наследство.

¹⁶ Член 4.

¹⁷ И во други членови од Законот за заштита на природата се споменува одржливото користење: на биолошката разновидност (член 46), на природните богатства (член 47), на ресурсите (член 81) и др. Законот содржи и одредби за одржливо стопанисување со дивите видови (член 22), а се наведуваат и зони за одржливо користење на заштитените подрачја (во членовите 93 и 106).

¹⁸ Член 7 - Начела на заштита на природата.

¹⁹ Матлиевска Маргарита, 2006: “Управување со процесот на изработка на Национална стратегија за одржлив развој на Република Македонија”, докторска дисертација, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје.

²⁰ Како на пример во член 74 во кој се вели дека: “Со националниот парк се управува интегрално на целата територија на начин со кој се обезбедува . . . создавање на услови за развој на туризмот во согласност со принципот на одржлив развој”.

За нас, значаен е член 189 во кој се вели дека Просторниот план на Република Македонија, посебните просторни планови, како и стратегиите, програмите и плановите кои се однесуваат на развојот на одделни сектори на стопанските и општествените дејности ќе се усогласат со одредбите на овој закон најдоцна во рок од три години од денот на отпочнувањето на примената на овој закон, што упатува на интегрираност на заштитата на природата во планската документација на други сектори (стопанство, просторно уредување и др).

Во член 15 од Законот е предвидена и Оцена на влијанието врз природата од определени стратегии, планови и програми, изработени и на национално и на локално ниво, а кои би можеле да имаат значителни ефекти врз природата.

Поконкретно, во Законот, шумите се опфатени во делот П.2.2 “Живеалишта и екосистеми”, согласно кој заштитата на шумите се остварува преку спроведување на мерки и активности за заштита на природата, преку одржливо користење на природните богатства и преку планирање и уредување на просторот. Заштитата на екосистемите се обезбедува со заштита на живеалиштата во поволна состојба на зачуваност²¹

Општо согледано, термините управување²² и планирање²³ се користат во Законот.

Евидентно е дека со Законот за заштита на природата се опфатени и содржани принципите на одржливиот развој, и тоа повеќеслојно²⁴, односно, Законот *de facto* ја дава рамката за управување, зачувување и одржлив развој на шумите.

Со Законот за шумите²⁵ се уредува одгледувањето, користењето и заштитата на шумите (член 1), како интегрален и неодоив дел од стопанисувањето со шумите, а согласно член 2 – шумите, како природно богатство се добро од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита. Во членот 4 се разјаснува што се подразбира под поимите одгледување, користење и заштита на шумите. Анализата на членот резултира со констатацијата дека се земени предвид производните и општокорисните функции (вклучително и заштитната) на шумите²⁶. Од овој Закон, особено е важен членот 6, кој го определува начинот на стопанисување со шумите, кој треба да има за цел трајно сочувување на површината на шумите, зголемување на нивната вредност, обезбедување најголем прираст и сочувување и подобрување на нивните производни и општокорисни функции.

За целите на овој труд, значаен е и членот 18, во кој експлицитно се наведува какво треба да биде стопанисувањето. Имено, стопанисувањето треба да биде ефикасно, рационално и трајно, што се термини кои поблиску го определуваат терминот одржливо.

Како составен дел од управувањето, Законот го зема предвид и планирањето, кое е за период од 20 години (Општ план за стопанисување со шумите, кој го усвојува

²¹ Состојбата на зачуваност на едно природно живеалиште е поволна кога:

- природното распространување на дадениот тип живеалиште и подрачјата што ги опфаќа во рамките на тоа распространување се стабилни или се зголемуваат;
- се одликува со специфична структура и специфични функции што се неопходни за неговото долгорочно одржување и кога е реално (веројатно) дека специфичната структура и функции ќе продолжат да постојат и во догледна иднина;
- состојбата на зачуваност на неговите карактеристични видови е поволна.

²² Управувањето, како термин се користи и тоа: рационално управување, со природата, со заштитено подрачје и др.

²³ Планирањето, како термин се користи како планирање на просторот, како и за активности.

²⁴ Матлиевска Маргарита, 2006: Управување со процесот на изработка на Национална стратегија за одржлив развој на Република Македонија, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје – докторска дисертација.

²⁵ Закон за шумите ("Сл. Весник на Република Македонија бр. 47/97, 7/200, 89/2004 и 54/2007").

²⁶ Подетално елаборирани во следниот член.

Собранието на РМ) и за период од 10 години (посебни планови, кои ги донесуваат субјектите кои стопанисуваат со шумите, а во согласност со Општиот план). Со други зборови, Законот налага долгорочност во планирањето, како еден од предусловите за одржливост.

Што се однесува до релевантните стратешки документи во областа, во изминатите години се работеше на Втор Национален еколошки акционен план (НЕАП 2), што резултираше со негово усвојување од страна на Владата на РМ во 2006 година, кој, меѓу другото, вклучува и 2 поглавја релевантни за истражување во рамки на овој труд.

Во делот Управување со шуми, посакуваната цел е интегрална политика за шумарството која би била заснована врз принципите на одржлив развој. Истата е разработена во четири мерки, од кои внимание заслужуваат две: воведување на добри практики и постапки за одржливо управување со шумите и зајакнување на правните и институционалните капацитети за управување со шумите. Евидентно е дека првата мерка во целост упатува на одржливост при управувањето, додека втората е супортивна во постигнувањето на првата.

Во делот Природа и биодиверзитет, дефинираната цел упатува на одржливиот развој. Имено, се налага интегрален систем за заштита, од една страна, и од друга страна усогласеност со релевантните меѓународни договори.

Националната Стратегија за биолошка разновидност со Акционен план²⁷ претставува стратешки документ кој дефинира интегриран пристап во заштитата и одржливото користење на компонентите на биолошката разновидност заснован на низа стратешки приоди. Главната цел на Стратегијата евидентно е дека ги содржи трите столбови на одржливиот развој - потребата за “заштита на биодиверзитетот”, економскиот и социјалниот аспект преку “одржлива употреба на биодиверзитетот” и “обезбедување благосостојба на луѓето”. Карактеристично е што при тоа се води сметка за уникатните природни вредности на Македонија.

Една од основните цели, кои ги детерминираат промените што треба да се постигнат со Стратегијата, е “да се воспостави одржлив начин на стопанисување со шумите до 2008 година”. Очигледно дека ваквото дефинирање ја дава основата за одржливо шумарство, но и рокот до кога треба да се постигне таа цел. Со имплементација на целите на национално ниво се придонесува кон исполнување на принципите и целите на глобално ниво.

За постигнување на главната и основните цели, засегнатите страни треба да се водат од повеќе стратешки принципи, кои во целост ги вклучуваат принципите на одржлив развој, како што се: “вградување на заштитата и одржливата употреба на биодиверзитетот во најважните приоритети на земјата”, “вклучување на секој поединец”, “постигнување успешна заштита и одржливо користење на биодиверзитетот преку секторски интегрирано и реално планирање на активностите”, “големи вложувања во заштитата на биодиверзитетот од што ќе произлезат бројни еколошки, економски и социјални придобивки”, “усогласување на законската рамка со меѓународните обврски” и др.

Во акциониот план вклучени се 10 стратешки определби²⁸, што опфаќаат специфични акции. Овде ќе ја издвоиме третата стратешка определба “Одржливо користење” која вклучува посебна мерка за промовирање на одржливото користење и

²⁷ Стратегијата за биолошка разновидност со Акционен план на Република Македонија е усвоена од Владата на Република Македонија на 19 јануари 2004 година, и го дефинира интегралниот пристап во заштитата и одржливото користење на компонентите од биолошката разновидност за следните 5 години.

²⁸ Стратешки определби: in-situ заштита, ex-situ заштита, одржливо користење, институционално зајакнување, истражување и мониторинг, јавна свест и едукација, оценка на влијанието, поттикнувачки мерки, легислатива, финансиски извори за имплементација и координација.

обновување на шумските ресурси со 4 конкретни акции, насочени кон обновување на фондот за шумување, а особено значајна е акцијата за сертификација на шумите која ќе овозможи воспоставување на одржливо користење на шумите. И во другите стратешки определби вклучени се акции кои придонесуваат за одржливо управување со шумите.

Радува фактот што Стратегија за одржлив развој на шумарството²⁹ е изработена, која упатувајќи кон начинот на постигнување на зацртаната визија, за водечки принцип го определува принципот на одржливост.

За достигнување на генералната цел, Стратегијата налага одржливо стопанисување со шумите³⁰, обезбедувајќи обновливи ресурси и заштита на животната средина, овозможувајќи подобрување на квалитетот на животот на сите граѓани. Со ваквата формулација, опфатени се трите аспекти на одржливиот развој (економскиот, социјалниот и на животната средина).

Меѓу другото, Стратегијата налага шумите да се управуваат на одржлив начин. Дополнително, интегрираното стопанисување со шумите треба да се базира врз одржлив стопански, социоекономски и еколошки пристап и врз обезбедување услови за одржливо користење и дополнителни приходи за населението.

Планирањето на сите стопански активности во шумарството треба да се темели на принципот на одржлив развој.

Во Стратегијата е согледана улогата на шумите во заштитата на животната средина, биолошката разновидност и др. Земени се предвид и социјалните аспекти, односно придонесот на шумарството во создавањето работни места, благосостојба и намалување на сиромаштијата, како и придонес во руралниот развој. Стратегијата е проследена со Акционен план (2007-2009), кој идентификува соодветни акции за постигнување на дефинираните цели.

4. ЗАКЛУЧОК

Од истражуваните материјали (Уставот, законите и стратешките документи) може да се извлече единствен заклучок дека истите го имплементираат принципот согласно кој националната политика треба да ја даде рамката и стратешките насоки за креирање политики кои ќе овозможат зачувување и одржлив развој на шумите.

Секако дека се неопходно поподробочени истражувања доколку се има намера да се истражат обемот и степенот на оваа имплементација.

²⁹ Стратегијата за одржлив развој на шумарството е усвоена од Владата на Република Македонија на 19 јуни 2006 година, и ја поставува основата за сите главни одлуки во однос на секторот во следните 20 години.

³⁰ Под одржливо стопанисување се подразбира стопанисување и користење на шумите и шумското земјиште на начин, и во обем (степен) со кои се одржуваат нивниот биодиверзитет, продуктивноста, способноста за регенерација, виталноста и нивниот потенцијал за исполнување, сега и во иднина, на релевантните еколошки, економски и социјални функции на локално, национално и глобално ниво, односно на начин кој не предизвикува оштетување на други екосистеми, дефиниција наведена во Хелсиншката Резолуција (Н1) - документ од Втората Министерска конференција за заштита на шумите во Европа, одржана во 1993 година во Хелсинки, Финска).

СОЖЕТОК / РЕЗИМЕ

Имплементацијата на "Изјавата на принципите за шумите" во националните документи е неодминлива при градењето на опстојна политика за одржливо шумарство. Трудот ја презентира анализата на Уставот на Република Македонија, три законски и три стратешки документи, направена со цел утврдување на вграденоста на глобалните принципи за шумите, поточно принципот согласно кој националната политика треба да ја даде рамката и стратешките насоки за креирање политики кои ќе овозможат зачувување и одржлив развој на шумите, во политиката за одржливо управување со шумските екосистеми.

Од направените истражувања се изведува заклучок дека посветеноста и заложбите на Република Македонија за почитување на начелата на одржливиот развој, генерално, се рефлектираат и во областа на шумарството, преку инкорпорирање на критериумите за одржливо управување со шумите во правните и развојните стратешки документи. Истражуваните документи го имплементираат наведениот принцип, но за обемот и степенот на имплементација потребни се попродабочени истражувања.

SUMMARY

The Implementation of the Statement on Forest Principles in national documents is unavoidable in developing sustainable forestry policy. This paper presents the undertaken analyses of the Constitution of the Republic of Macedonia, three legal acts and three strategic documents, with the aim to find out if the global Forests Principles (Rio Conference, 1992), more specifically, the principle for national policy to give a framework and strategic guidance in creating policy that will allow conservation and sustainable development of forests, have been incorporated in the Macedonian policy for protection of forests, thus providing the basis for sustainable management of forest ecosystems.

Possible conclusion from the investigations/research undertaken is that the commitment of the Republic of Macedonia towards respect the sustainable development principles is reflected, generally in forestry, through sustainable forest management practices incorporated in legal and strategic national documents. The analyzed documents are implementing the given principle, but further investigation on the range and the extent of this implementation is needed.

Доц. д-р Маргарита МАТЛИЕВСКА, м-р Робертина БРАЈАНОСКА
Министерство за животна средина и просторно планирање
Дрезденска 52,
1000 Скопје
Република Македонија

ЛИТЕРАТУРА

1. "Non Legally Binding Authoritative Statement of Principles for a Global Consensus on the Management, Conservation and Sustainable Development of all Types of Forests", документ од Самитот во Рио 1992 година.
2. Устав ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/91) и Амандманите на Уставот на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/91, 1/92, 31/98, 91/01, 84/03).

3. Закон за животна средина ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/05, 81/05, 24/07).
4. Закон за заштита на природата (Службен весник на РМ бр. 67/04, 14/06, 84/07).
5. Закон за шуми (Службен весник на РМ бр. ("Сл. Весник на Република Македонија бр. 47/97, 7/200, 89/2004 и 54/2007").
6. Стратегија за биолошка разновидност со Акционен план на РМ, 2004, Министерство за животна средина и просторно планирање.
7. Стратегија за одржлив развој на шумарството во РМ, 2006, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство.
8. Втор Национален еколошки акционен план, 2006, Министерство за животна средина и просторно планирање.
9. A.Buck, D.Kanz, S.Masopust, E.Rametsteiner, C. Riemelmoser & C. Wildburger, 2000, Ten Years of Commitment to European Forests, The Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, Liasone Unit Vienna.
10. Шкарик Светомир, 1995, Уставно право, втора книга, Union Trade, стр.215-216.
11. Матлиевска Маргарита, 2006: "Управување со процесот на изработка на Национална стратегија за одржлив развој на Република Македонија", докторска дисертација, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје.
12. Томас Пејн, 1789, "Правата на човекот".
13. Haas, Peter M.; Levy A.; Person, Edward A., 1992, "The Earth Summit, How Should We Judge UNCEDs Success?" Environment, Vol. 34, No. 8, October 1992, стр. 7-32
14. www.forests.umt.edu.